

INFORMATIEGIDS

SAMENWERKENDE MUZIEKVERENIGINGEN LEEUWARDEN

SAMEN DOEN!

Onder het motto 'SAMEN DOEN' verbindt SML de muziekverenigingen uit de gemeente Leeuwarden. Door actief samen te werken, activiteiten te organiseren en kennis te delen, werken SML en haar leden aan het behoud en de ontwikkeling van muziekverenigingen en van de muziek- en verenigingscultuur in de gemeente.

SML, als spin in het web, wil de verenigingen door de veranderende maatschappij loodsen en met raad en daad bijstaan in de steeds complexere samenleving. Met trots kunnen we dan ook stellen dat SML en haar verenigingen de jarenlange traditie van hoogwaardige muziek- en verenigingscultuur in Fryslân voortzetten. SML vormt dé muzikale, culturele en maatschappelijke spil van de amateurmuziek in de gemeente Leeuwarden.

VOORWOORD

Ineens was het stil. Oorverdovend stil.

De verenigingsgebouwen zijn leeg, de podia donker en muziekinstrumenten in hun koffer. Je staat er eigenlijk nooit zo bij stil, maar tijdens zo'n oorverdovende stilte merk je hoe waardevol onze muziek- en verenigingscultuur is, en ook hoe groot de rol is in het dagelijkse leven van onze leden en hun familie.

Het voorjaar van 2020. Het voorjaar waarin muziekverenigingen druk bezig waren met de voorbereidingen voor de wedstrijden, evenementen en concerten die in de tweede helft van seizoen 2019/2020 zouden gaan plaatsvinden. Van taptoes tot kampioenschappen, van schoolprojecten tot jubilea, de voorbereiding was in volle gang. Tot op 15 maart de eerste lockdown als gevolg van het Corona-virus van kracht werd. De agenda werd leeg en verenigingen digitaliseerden. Lessen werden digitale workshops, repetities werden Zoom-bijeenkomsten.

Digitaal bleef het verenigingsgevoel bestaan en bleef de inzet groot. Maar toch miste er iets, iets wat eigenlijk altijd als normaal bestempeld wordt: het samen musiceren en beleven van muziek. Een google-zoektocht geeft de situatie van muziekverenigingen na de afge - lopen periode pijnlijk weer. Zo valt al snel te lezen: 'verenigingen gebukt onder vergrijzing' en 'veel verenigingen zijn bezig met overleven'. Verenigingen zijn te veel bezig om met hun voortbestaan, op financieel gebied en op het gebied van leden en vrijwilligersaantallen en dat haalt de aandacht weg bij de daadwerkelijke redenen van hun bestaan. Maar hoe verplaats je de focus weer in veranderende culturele tijden? Zelfs goedlopende verenigingen kunnen snel in de financiële en organisatorische problemen komen.

SML werkt hard aan het behoud van de unieke en toonaangevende muziek- en verenigingscultuur in de gemeente Leeuwarden. Gezamenlijk zorgen SML-verenigingen ervoor dat de oorverdovende stilte die het Corona-virus veroorzaakte, plaatsmaakt voor muziek en plezier. Muziek vanaf de diverse podia, muziek in de straten en in de scholen.

WHO:

“Het actief of passief beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algeheel welbevinden.”

INHOUD

03

VOORWOORD

06

SML - DE SPIN IN HET WEB

11

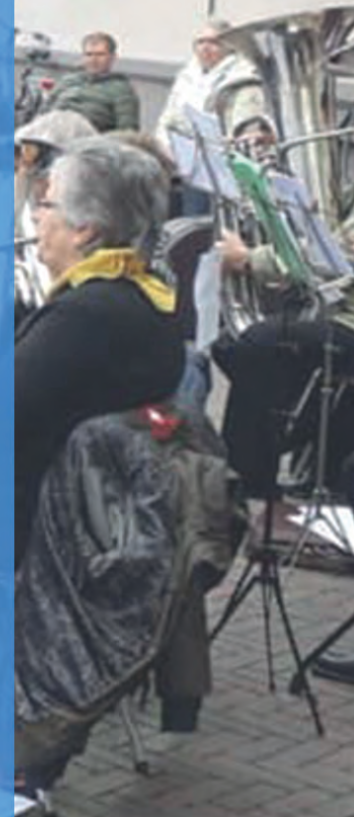
SML - ESSENTIEEL VOOR DE MUZIEKVERENIGINGEN EN DE MIENSKIP

13

DE VERENIGING - MEER DAN MUZIEK

14

DRIE PIJLERS VAN SML

SML - DE SPIN IN HET WEB

De gemeente Leeuwarden mag trots zijn op het van oudsher rijke aanbod aan muziekverenigingen. Er is voor elk wat wils: van showband tot brassband, van pipers (doedelzakken) tot harmonie.

In 2017 besloot het grootste deel van deze muziekverenigingen dat het tijd was samen te komen in een vereniging die het eenvoudiger zou maken hulp bij elkaar te zoeken en die een stabiele gesprekspartner zou worden voor (lokale) overheden en andere partners. Zo ontstond de vereniging: Samenwerkende Muziekverenigingen Leeuwarden (SML).

SML behartigt de belangen van ruim 700 amateurmuzikanten, verdeeld over 15 verenigingen. Van wereldkampioenen tot fanatieke dorpsverenigingen en alles wat daar tussenin zit. Deze muziekverenigingen hebben zich verenigd met een gezamenlijk doel: het behouden, onderhouden en versterken van de rijke muziek- en verenigingscultuur in de gemeente Leeuwarden.

Hoewel SML afgelopen juni pas haar vierde verjaardag vierde, zit het motto 'Samen Doen!' ingebakken in alle aangesloten verenigingen. Gezamenlijk organiseren SML-leden solistenconcoursen, kennisdagen en tal van andere activiteiten. Zo heeft SML in haar korte bestaan laten zien dat 'Samen Doen!' het verenigingsleven en de muzikaliteit in de gemeente Leeuwarden naar een hoger niveau tilt. Door hun actieve samenwerking binnen SML, zorgen SML-verenigingen gezamenlijk voor een toekomstbestendige basis!

Vertegenwoordigers van alle verenigingen komen vijf à zes keer per jaar samen voor overleg. Op deze wijze heeft iedere vereniging invloed op de werkwijze, speerpunten en handelwijze van SML. SML wordt naar buiten toe vertegenwoordigd door een bestuur, dat bestaat uit drie personen; alle drie tevens bestuurslid van één van de aangesloten verenigingen. Het bestuur van SML coördineert gezamenlijke activiteiten zoals bijeenkomsten, binnenstadsconcerten en solistenconcoursen. Ook onderhoudt het bestuur contacten met externe partijen zoals Kunstwurk, de Friese muziekbond (OMF – 10.000 leden; www.omfryslan.frl) en de landelijke muziekbond (KNMO – 130.000 leden; www.knmo.nl). De OMF en de KNMO hebben op hun beurt weer contact met respectievelijk de Friese federaties en de landelijke politiek. Het bestuur van SML rekent ook de contacten met de gemeente en politici tot haar taak.

In het korte bestaan van SML is hard gewerkt om SML van grote meerwaarde te laten zijn voor de bij haar aangesloten verenigingen. Met succes! SML wordt regelmatig als succesvoorbeeld genoemd door onder andere de OMF. Naar eigen zeggen komt dit succes voornamelijk door het 'halen en brengen'-principe. Bij de meeste federaties is sprake van een hiërarchisch model waarbij een centraal bestuur alles regelt en waarbij centraal de koers wordt bepaald. Bij SML gebeurt dit door de verenigingen gezamenlijk. Van de verenigingen wordt op hun beurt verwacht dat er een vertegenwoordiger van de vereniging op elke SML-vergadering aanwezig is, dat er actief meegewerkt wordt tijdens activiteiten en evenementen en dat er wordt meegedacht als er knelpunten zijn.

Apollo Grou

Brassband Fryslan

Chr. Brassband Hosannah

Crescendo Hijum/Finkum

De Nije Bazun Britsum

Graham Lowlanders Pipes & Drums

Harmonie Weidum

Da Capo Leeuwarden

De Kriich Wergea

Gerrit Heeringa Orkest

Looft den Heere Wirdum

Pasveer Leeuwarden

Soli Brass Leeuwarden

Studio Stiens

Takostu Stiens

SML

Samenwerkende
Muziekverenigingen
Leeuwarden

LÛD FAN DE MIDDELSEE

Op 30 september 2018 liet SML voor het eerst zien wat deze samenwerking van muziekverenigingen tot creatief gevolg kon hebben.

Tijdens 'Lûd fan de Middelsee' in het jaar van Culturele Hoofdstad presenteerden alle SML-verenigingen zich op diverse locaties in de gemeente Leeuwarden: onder een molen, op een terp of op zomaar een veld in het Leeuwarder Bos. Bezoekers fietsten langs de diverse locaties en konden op meerdere plaatsen genieten van de muzikaliteit van onze verenigingen.

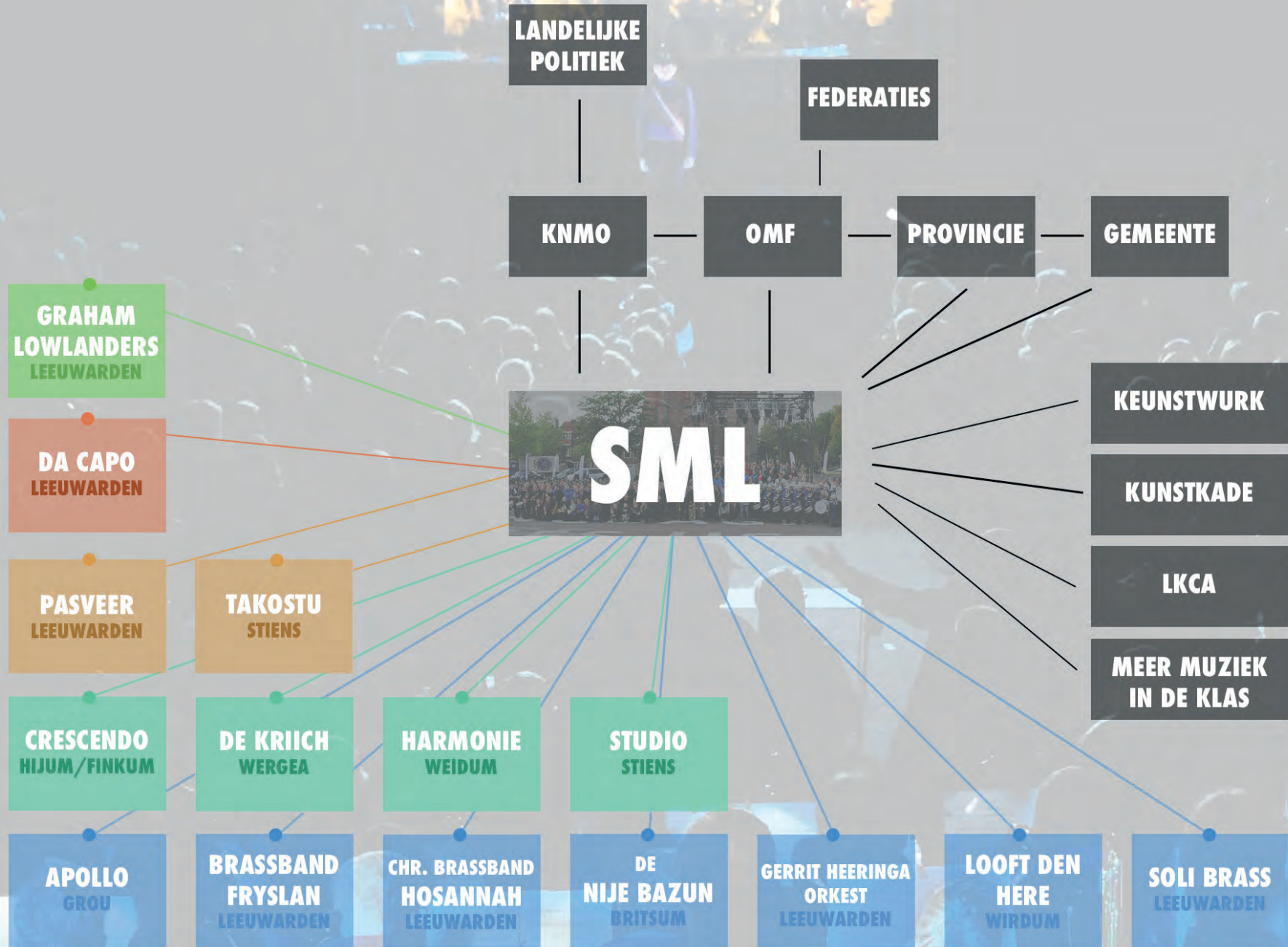
's Avonds konden de bezoekers genieten van 'Sound of the Middlesea', de gloednieuwe compositie van Leeuwarder componist Geert Jan Kroon. Na een aftrap door columniste Nynke de Jong ging het Slotspektakel op het Oldehoofsterkerkhof van start. Er klonk muziek vanaf vier grote podia, de showkorpsen liepen tussen de bezoekers door en de tekst en het prachtige spel van Fabian Jansen, die in de huid van 'de Oldehove' kroop, maakten 'Lûd fan de Middelsee' als belevenis compleet. Geen toeschouwer die de Oldehove nog voorbij zal gaan zonder even gedag te zeggen!

Met 'Lûd fan de Middelsee' gaven de Leeuwarder muziekverenigingen één jaar na de oprichting van SML het onofficiële startschot voor de toekomst. De unieke samenwerking tussen alle Leeuwarder muziekverenigingen zorgde voor een muzikaal en theateraal spektakel waarbij niet alleen de te horen muziek, maar ook de productie, compositie en organisatie in handen lagen van SML en haar verenigingen. SML en haar verenigingen lieten zien klaar voor het behoud en de ontwikkeling van de unieke muziek- en verenigingscultuur in de gemeente Leeuwarden.

'Lûd fan de Middelsee' maakte als één van de 32 voorstellingen deel uit van één van de grootste Culturele Hoofdstadprojecten 'Under de Toer'. Tijdens dit project werd de rijke geschiedenis van Fryslân verteld door de mienskip. Een indrukwekkende reeks van lokale verhalen in de vorm van uniek theater. Met succes:

'Er zat gevoel in, het kwam echt uit de mensen zelf.' (Kennedy, 2019).

Pipers Showband Harmonie Fanfare Brassband Extern

**De muziek brengt een soort genoegen teweeg
waar de menselijke natuur niet buiten kan.**

Confucius - Chinees filosoof 551 v.C. - 479 v.C.

SML - ESSENTIEEL VOOR DE MUZIEKVERENIGINGEN EN DE MIENSKIP

De muziekvereniging heeft een unieke functie. Niet alleen wordt er samen gemusiceerd en wordt er talent ontwikkeld, maar ook zorgt de muziekvereniging voor een grote sociale binding. Elke week kijken muzikanten uit naar de repetitieavond, waar musiceren én het sociaal samenzijn centraal staan. Een vereniging is een maatschappij in het klein, maar nergens in de maatschappij is het zo ideaal als in een vereniging. In een vereniging valt namelijk niemand buiten de boot, we letten op elkaar en helpen elkaar! De taken worden als team opgepakt, met elkaar en voor elkaar!

Door actief samen te werken, activiteiten te organiseren en kennis te delen, werken SML en haar leden aan het behoud en de ontwikkeling van muziekverenigingen en van de muziek- en verenigingscultuur in de gemeente. SML is spin in het web en staat de verenigingen met raad en daad bij.

Met verdwijnende (structurele) subsidies en de veranderende maatschappij en regelgeving wordt het draaiende houden van een muziekvereniging steeds complexer. De roep om een culturele basisinfrastructuur is dan ook groter dan ooit (Gemeente Leeuwarden, 2020). De Visienota 'Durven en samen doen, lokaal perspectief in een internationale context 2021-2028' schetst de kaders voor cultuureducatie, talentontwikkeling, cultuurparticipatie en het ondersteunen van initiatieven met maatschappelijke impact.

Wanneer de Visienota naast de activiteiten en werkwijze van SML wordt gelegd, zijn de overeenkomsten duidelijk zichtbaar. SML-verenigingen werken en presteren al ruimschoots volgens de gestelde doelen. Na het wegvallen van de gemeentelijke muziekschool (Parnas, 2011), hebben veel muziekverenigingen eigen jeugdopleidingen opgezet. De muziekverenigingen organiseren talentontwikkeling van basis tot (semi-)professioneel niveau en meermaals per jaar vinden er initiatieven plaats met maatschappelijke impact.

SML is klaar voor de toekomst!

COLUMN

Nynke de Jong

Zelfs de ouderwetse fanfare van vroeger was zo gek nog niet. Nynke de Jong, presentatrice van Lûd fan de Middelsee, deelde op 3 juli 2018 de brief aan haar dochter met o.a. in de Leeuwarder Courant. Een persoonlijke ode aan de fanfare en een ongevraagd advies. Een deel leest u hier:

[...] Je oude moedertje spendeerde haar hele tienertijd als bugeliste van Christelijke Muziekvereniging Excelsior te Scharnegoutum, een kleine fanfare uit Friesland. Zo'n veertig leden, een dirigent die met zijn dirigeerstok de etensresten tussen zijn tanden vandaan pulkte, twee hardhorende bes-bassisten die altijd naast de tel speelden, suffe gebloemde sjaaltjes als uniform en elke maand wel een kerkdienst waar we psalmen en gezangen moesten spelen.

Er is weinig zo seks, drugs en rock en roll als een christelijke fanfare in een klein Fries dorp. Het is 'Groot is uw trouw o Heer', het is een jaarvergadering met koffie en cake. Het is bidden voor elke repetitie, om de dirigent de kracht te geven om er weer wat van te maken. Het is een paukenist met trillende handen, het is honderd keer hetzelfde stuk repeteren omdat er altijd één euphoniumspeler is die zijn huiswerk niet heeft gedaan. En er is altijd één solotrompettist die zichzelf te goed voelt voor de vereniging. En er is altijd één bugeliste die een relatie krijgt met de dirigent. Het is zo suf dat het bijna slapstick wordt. Om nog iets spannends mee te maken, zong ik ook in bandjes hoor. Maar ik bleef altijd bij de fanfare.

Waarom? Omdat ik me verantwoordelijk voelde. Dat is één van de belangrijkste lessen die ik daar heb geleerd: verantwoordelijkheid. Je weet dat je onderdeel bent van iets groters. Dat mensen op je rekenen, dat je voor hen je best moet doen. Behalve die ene solotrompettist voelt iedereen zich gelijk aan de ander. Dat betekent ook dat je je soms opoffert voor een ander. We kunnen niet allemaal soleren. Ik leerde bij de fanfare dat het ook heel leuk is om een ander te laten shinen.

En wat ik er ook leerde: omgaan met mensen die op het eerste gezicht niet jouw type zijn. Tussen die veertig leden zitten ook mensen die je het bloed onder de nagels vandaan halen. Maar daar moet je maar mee dealen, want je ziet ze elke week. Een fanfare is vreselijk suf en weinig opwindend. Maar je leert er samenwerken, je leert er dat samen aan iets bouwen ontzettend gaaf is. Je leert er doorzetten, want soms oefen je je de blaren op de lippen voordat je een riedeltje in de vingers hebt. Samenwerken, doorzetten, omgaan met vreselijke mensen. Die dingen heb je nodig in het leven. En bij de fanfare leer je ze allemaal.

DE VERENIGING - MEER DAN MUZIEK

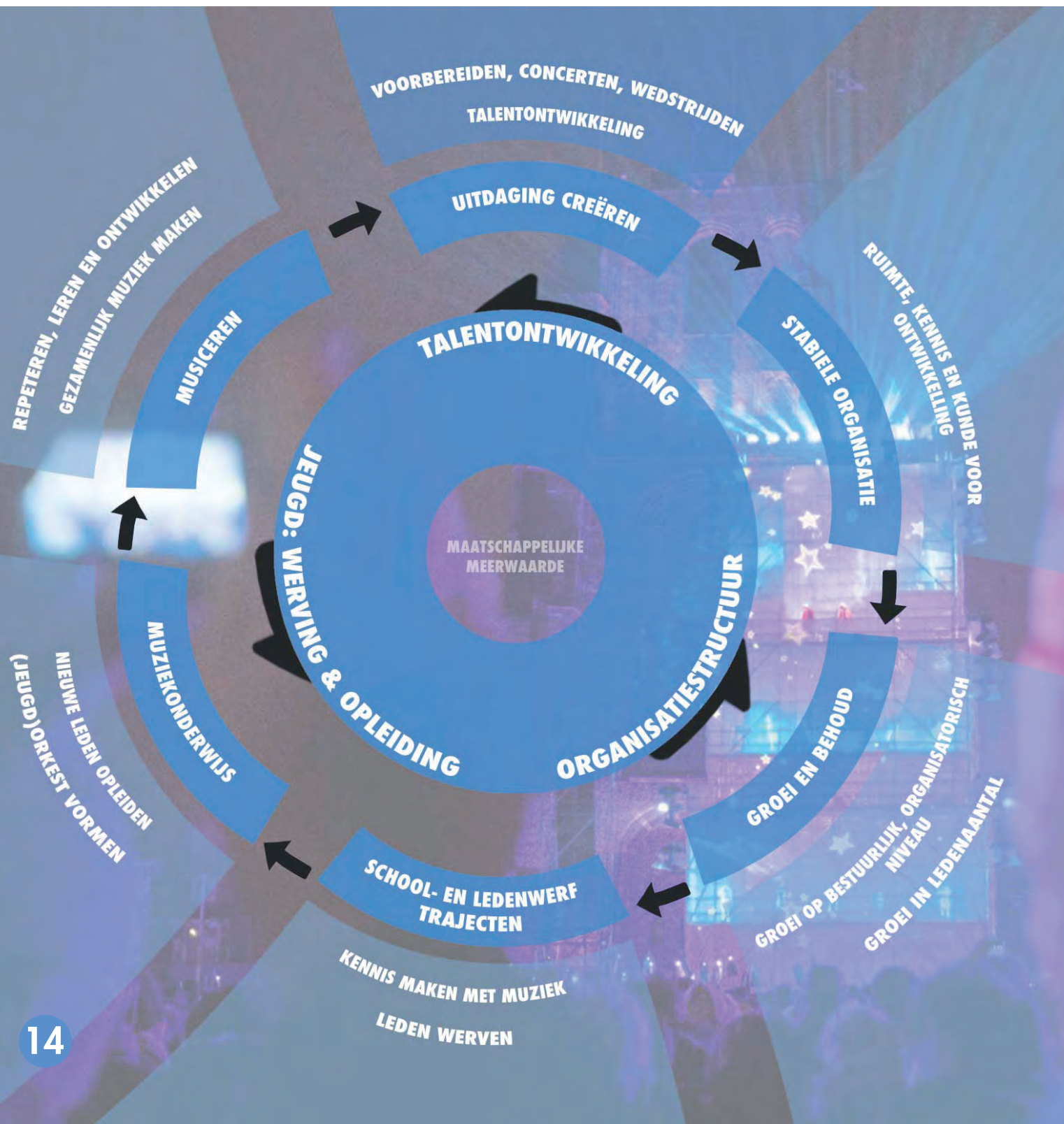
Achter de muziek die te horen is op het podium, in de straat en vanuit de repetitieruimte, gaat een complexe organisatie schuil. Van het bestuur tot de vrijwilligers, van de leden tot dirigent, allen hebben ze invloed op het reilen en zeilen van de vereniging. Hoewel een vereniging veelal bestuurd wordt door fanatieke leden en vrijwilligers, lijkt de complexe verenigingsstructuur op het runnen van een bedrijf en de daarbij behorende verantwoordelijkheden.

De besturen en leden van de verenigingen zijn verantwoordelijk voor het draaiende houden van de muziekvereniging. Zo moet de huisvesting op orde zijn, moeten dirigenten en docenten worden betaald en moet het instrumentarium op orde zijn. Daarnaast moeten er optredens worden georganiseerd, acties op touw gezet en contacten met sponsors worden onderhouden. Op logistiek, productioneel en financieel gebied een grote verantwoordelijkheid. Een verantwoordelijkheid die in veel gevallen ook zorgen meebrengt. Hoe zorg je als amateurvereniging bijvoorbeeld voor de financiële middelen voor het betalen van de dirigenten, instrumentarium en repetitieruimte?

De muziekvereniging is niet alleen muzikaal een kweekvijver voor talent, ook organisatie- en leidinggevend talent wordt binnen de muziekvereniging ontwikkeld. Elke vereniging heeft een bestuur, veelal ondersteund door commissies en fanatieke vrijwilligers. Allen zetten zich in om niet alleen het maken van muziek te faciliteren; ook het organiseren van toonaangevende concerten, het onderhouden van instrumentarium en de mogelijkheid voor deelname aan nationale en internationale wedstrijden wordt mogelijk gemaakt door fanatieke leden en vrijwilligers. Een muziekvereniging stimuleert naast sociale cohesie, maatschappelijke betrokkenheid en muzikale talentontwikkeling ook de ontwikkeling van bestuurders, voorzitters en leiders van de toekomst. Je doet er ervaring op die je de rest van je (werkzame) leven kunt gebruiken.

Daarnaast willen we zeker niet onvermeld laten dat wetenschappelijk is aangetoond dat actief muziek maken goed is voor de cognitieve ontwikkeling. Het heeft een zeer grote invloed op de ontwikkeling van het brein (Singing in the brain, Erik Scherder). "Erik Scherder speelt viool. Hij kan er nog niet veel van, maar het oefenen en het bezig zijn met muziek stimuleert zijn hersenen. Hij wordt er fit van – en gelukkig. Muziek, op wat voor manier dan ook beleefd, professioneel of zomaar, passief of actief, kan wonderen doen. In Singing in the brain beschrijft Scherder hoe. Een aantal bijzondere mensen komt voorbij: de violist die een aardbeving overleefde, het meisje dat uit een coma ontwaakt door haar lievelingsmuziek, de verlamde gitarist die componist werd, de eeneiige tweeling die geen melodie kan volgen maar ritmisch geniaal is."

Onze muziekverenigingen geven kinderen en volwassenen de mogelijkheid om mee te doen in de samenleving, als muzikant of vrijwilliger. We hebben genoeg voorbeelden van leden die anders min of meer langs de kant zouden staan. Doordat ze opgenomen zijn in de vereniging maken ze deel uit van een sociaal netwerk. We durven daarmee te stellen dat we als verenigingen ook een stevige sociale functie hebben. Wanneer mensen betrokken blijven bij de samenleving doen ze waarschijnlijk minder snel een beroep op sociale voorzieningen. Dat zijn positieve neveneffecten die ons allemaal, maar zeker ook de gemeente, ten goede komen.

DRIE PIJLERS VAN SML

Het succes van de vereniging SML hangt af van meerdere interne en externe pijlers. Deze verschillende pijlers staan met elkaar in verbinding. Is de organisatiestructuur op orde? Dan zal dit een positieve invloed hebben op de jeugdopleiding. Draait de jeugdopleiding succesvol? Dan zal er al snel gewerkt kunnen worden aan het ontwikkelen van talent. Deze talentontwikkeling zal vervolgens grote invloed hebben op de organisatiestructuur. Immers, talent zal niet alleen op muzikaal vlak ontwikkeld worden, maar ook op organisatorisch en bestuurlijk vlak.

Deze drie pijlers hebben elk voor zich en gezamenlijk grote maatschappelijke meerwaarde. Bij goed functioneren wordt niet alleen de vereniging toekomstbestendig, maar draagt de vereniging ook zorg voor de muzikale en culturele professional, bestuurder of organisator van de toekomst. De pijlers samen, zorgen voor succes.

ORGANISATIESTRUCTUUR

Een vereniging is enorm kwetsbaar. Niet genoeg leden hebben, geen nieuwe bestuursleden kunnen vinden, geen goede docent/dirigent kunnen krijgen, niet genoeg financiële middelen hebben om de begroting sluitend te krijgen: het zijn uitdagingen die helaas herkenbaar zijn voor veel verenigingen. Als het evenwicht te lang niet in orde is, wankelt de vereniging. Een uitdaging, zeker nu de vereniging naast muziekvereniging ook de functie van muziekschool, fondsenwerver en werkgever heeft.

Het succesvol draaiende houden van een vereniging hangt voor een groot deel af van de kennis en kunde van de leden van de vereniging. SML zorgt daarom voor een actieve kennisdeling over het draaiende houden van een vereniging. Onderling wisselen de verenigingen ervaringen uit en de verenigingen kunnen met vragen terecht bij het bestuur van SML. Dit bestuur zet in sommige gevallen de vraag uit bij één van de contacten of partners van SML.

Zo trekken SML-verenigingen samen op om het muziek- en verenigingsleven samen in stand te houden. In een jaar waarin er nauwelijks gerepeteerd werd en concerten geven vrijwel niet mogelijk was, wordt pijnlijk duidelijk hoe kwetsbaar de gemiddelde vereniging is.

JEUGD: WERVING & OPLEIDING

SML kent negen jeugdopleidingen waar kinderen op een laagdrempelige manier een muziekinstrument leren bespelen. En met succes! 250 van de ruim 700 SML muzikanten heeft de leeftijd van 21 jaar of jonger.

De kosten voor de jeugdopleidingen variëren binnen SML. Een middelgrote opleiding is hier op jaarbasis rond de €12.500,- aan kwijt, een iets kleinere opleiding rond de €6.000,-. Tussen de 25% en 50% van deze kosten wordt betaald door de ouders of verzorgers van de leerlingen. Muzieklessen worden onder de kostprijs aangeboden, omdat de lestarieven anders onbetaalbaar worden.

SML ontvangt vanaf 2023 een structureel een bedrag van €40.000,- subsidie en de verenigingen met een jeugdopleiding mogen in 2021 en in 2022 een incidenteel bedrag van €20.000,- verdelen. Dit is een mooi begin, al staat het in schril contrast met de tonnen tot zelfs miljoenen die nodig bleken voor het runnen van een muziekschool.

Niet alleen verenigingen, ook vakdocenten stellen het belang van een jeugdopleiding boven het eigen belang. Waar een wenselijk ZZP-tarief voor een vakdocent tussen de €55,24 en €107,27 ligt, nemen de docenten binnen SML-jeugdopleidingen genoegen met een gemiddeld tarief van €40,00 per uur. De verenigingen zouden graag marktconform betalen, maar zonder aanzienlijke steun is dit niet tot nauwelijks mogelijk.

TALENTONTWIKKELING

SML-verenigingen werken actief aan het ontwikkelen van talent. Zo nemen showbands elke vier jaar deel aan het Wereld Muziek Concours (WMC), nemen de fanfares, harmonieën en brassbands deel aan de nationale en internationale kampioenschappen en worden er verschillende workshops en 'zomerscholen' georganiseerd. Door deelname aan en het organiseren van deze evenementen, wordt er meer gevraagd van de muzikanten. Er worden bijv. extra repetities, studiedagen en studieweekenden georganiseerd om zo goed mogelijk te presteren.

Naast verenigingsbrede activiteiten, zetten veel verenigingen in op individuele talentontwikkeling. Door muzikanten de ruimte te geven om extra lessen te nemen, te soleren tijdens concerten of de eerste stappen te maken als docent/dirigent wordt de opstap naar het professionele werkveld al vroeg gemaakt. SML probeert door het organiseren van gemeentelijke solistenconcoursen voor jong en oud, voor solist en ensembles ook haar steentje bij te dragen op het gebied van talentontwikkeling. Het stimuleren van talent zorgt voor het behoud van het toonaangevende muzikale niveau wat de gemeente Leeuwarden kent.

Het toekomstige muzikale talent dat tijdens een wellicht volgende Culturele Hoofdstad opening staat te schitteren voor de koning en koningin, begint bij één van onze verenigingen.

SAMENWERKENDE MUZIEKVERENIGINGEN LEEUWARDEN

WWW.SML.FRL

